

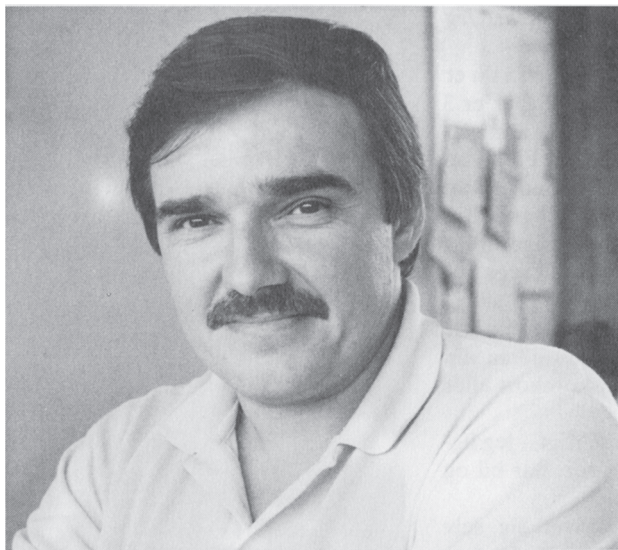
Brikker til en færøsk populærmusik-historie

af Robert Mc. Birnie

Fra udstillingsvinduet til Hansemanns pladeforretning over for det navnkundige Konditoriet i Tórshavn smiler to brune øjne dig i møde. »Robert – 25 år« står der, og nu er det snart 30 år siden, de så ud på en forbløffet forsamling i danselokalet i Våg:

Da rock'n roll kom til Suderø

Det er desværre en kendsgerning, at det, som går under navnet popmusik her i landet, af mange og i hvert fald af myndighederne bliver betragtet som tant og fjas. Min personlige mening er: pop- og dansemusikken er en uundværlig del af vort samfund. Fester og musik hører sammen. Hvad er et bryllup, en fødselsdagsfest eller en hvilken som helst festlig anledning uden f.eks. levende musik?

Det første jeg kan huske i forbindelse med musik og dans, var da vi drenge engang sidst i halvtredserne stod uden for forsamlingshuset i vores hjembygd Våg og lyttede til harmonikaspilleren Napoleon Mortensen (Bassin), som ofte helt alene holdt liv i dansen. Bassin var drivkraften i alt musik- og underholdningsliv i Våg på Suderø gennem mange år.

Sidst i 50'erne kommer vi ind i rock'n roll perioden, med Elvis Presley, Tommy Steele, Bill Haley og andre gode navne. Kommunikationen dengang var ikke som den er i dag, så det tog sin tid før rock'n roll musikken holdt sit indtog på Færøerne.

Pladespilleren var på det tidspunkt ikke en naturlig ting i de færøske hjem. Men radioen blev til gengæld flittigt aflyttet. F.eks. havde vi unge mennesker stor glæde og fornøjelse af Radio Luxembourgs program søndag aften, »Top Twenty«, de 20 mest solgte plader i Storbritannien den uge.

Rock'n roll musikken gjorde guitaren populær, 14 år gammel, i 1957, købte jeg min første guitar, og vinteren 58/59 gik jeg sammen med 3 venner på scenen for første gang for at spille til offentlig dans.

Dette var et spændende øjeblik – og så sandelig også et historisk øjeblik hvad danse- og underholdningsmusikken på Færøerne angår. Vi var klar over, at »Simme« og hans orkester var begyndt at røre på sig i Tórshavn, men det var første gang et skiffle- og rock'n roll band stod på scenen i Våg. Besætningen var: Jákup Mortensen (guitar) Tummas J. Midjord

(trommer) Jonhard Vest (maracas) og mig selv på guitar (faktisk er det lidt af en tilsnigelse at skrive trommer; som Robert selv har skrevet på coveret til jubilæumspladen »Robert – 25 år« havde orkesteret *én* tromme! [red.]). Vi havde trænet ihærdigt, og så vidt jeg husker havde vi et program på 10 melodier. Jeg kan endnu huske nogle af numrene: »Mama don't allow«, »Tom Dooley«, »Cotton Fields«, »When the Saints«, »Heartaches by the number« m.fl.

Det eneste elektriske hjælpemiddel vi havde var en almindelig Tandberg båndoptager, som vi brugte som sangforstærker. Sædvanligvis sad orkesteret eller harmonikaspilleren oppe på en balkon højt over dansegulvet, men vi stillede op nedenunder, hvilket var noget helt nyt.

Jeg kan tydeligt huske de forbløffede udtryk hos folk, da de kom i dans den aften. I mere end en time gjorde ingen forsøg på at danse, men bare stod der og lyttede, indtil vi høfligt og nervøst gjorde opmærksom på, at det altså ikke var nogen koncert. Og så kan det nok være at der kom liv i kludene, og jeg kan ikke huske *hvor* mange gange vi startede forfra på vores program.

The Red Boys – Faroe Boys – Robert & venner

Dette var begyndelsen på »The Red Boys«. Orkesteret holdt sammen til 1961, hvor flere af os rejste fra byen, enten for at sejle eller komme i lære.

Efter at have fisket et stykke tid begyndte jeg på Færøernes seminarium i Tórshavn i januar 1963. Man havde hørt rygter om et helt nyt og meget anderledes orkester, som på det tidspunkt kun havde optrådt én gang offentligt. Orkesteret var The Faroe Boys. Der skete så det, at deres sanger efter at have afsluttet sin skolegang i Tórshavn rejste tilbage til sin hjembygd. Og jeg blev spurgt, om jeg ville være deres nye sanger, hvilket jeg følte som en stor ære.

Musikken vi spillede var meget blandet. Selvfølgelig kørte vi mest på rock'n roll, dvs. Elvis, Cliff Ri-

chard, The Shadows og også noget af Chuck Berry, f.eks. »Johnny Be Good« og »Memphis Tennessee«. Senere kom så Beatles og Rolling Stones og de andre på programmet, men hele tiden – og det gælder den dag idag – måtte du sørge for at have en vals, en tango eller en rigtig sjæler med passende mellemrum.

Faroe Boys-epoken varede til foråret 1967, hvor vi sluttede af med at indspille en LP plade, »The Faroe Boys«, indeholdende nogle af de mest populære numre. Vi havde kun udgivet en singleplade før.

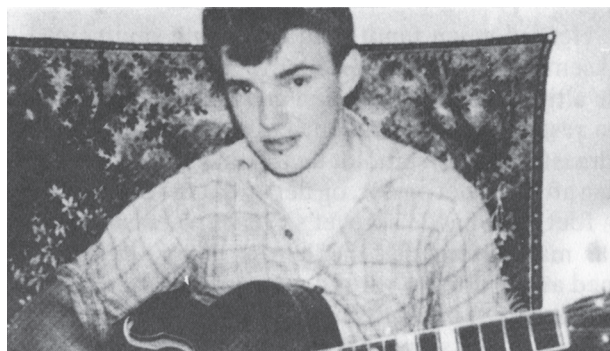
To gange var orkesteret uden for landets grænser, begge gange på Island, i 1964 og 66, med stor succes.

Orkesteret har siden været samlet nogle gange til koncerter med velgørende formål. Ellers er jeg den eneste fra gruppen, der stadigvæk spiller.

Siden Faroe Boys stoppede i 67 har jeg prøvet lidt af hvert: sidst i 60'erne hed orkesteret »Islanders«, først i 70'erne var jeg den ene halvdel af duoen »Robert og Jógvan«; fra midten af 70'erne og ca. 6 år frem medlem af trioen »Robert, Jakup og Ólavur«, og fra ca. 82 har orkesteret heddet »Robert og vinmenn« (venner). Vi var i 85 på tourne på Island, hvor vi samtidig fik optaget 25 års jubilæumspladen.

I dag består mit program af en blanding af nyere

Et af fotografierne fra Roberts jubilæumsplade-cover.

The Faroe Boys – blev forbillede for en lang række grupper i 60'erne, med Shadows-inspireret musik.

numre og en hel del af de gamle rock'n roll numre. Vi har sågar en halv times »Faroe Boys' potpourri«.

»Offentlig« dans

Så langt jeg husker tilbage har der været temmelig stor forskel på den offentlige dans i Tórshavn og den ude på bygderne.

Det første jeg lagde mærke til, da jeg kom til Tórshavn, var, at dansen sluttede præcis, nemlig kl. 24. Ude på bygderne var det almindeligt at danse til kl. 2–3 om morgenen, og var det 2. juledag eller 2. påskedag fortsatte man gerne til den lyse morgen.

Det skal lige tilføjes, at dansen ude på bygderne gerne var søndag aften, hvorved man slap uden om helligdagsloven. I følge loven måtte der nemlig ikke danses ind i en helligdag – derfor slut kl. 24 lørdag aften.

Hen ad vejen fandt man dog nogle smutveje. Et eksempel: man lagde en eller to lister ud; i Våg blev de altid lagt i en kiosk i den ene ende af bygden og i en restaurant i den anden. På sedlen stod f.eks., at idrætsforeningen afholdt dans i forsamlingshuset lørdag aften kl. det og det, og det og det orkester spiller.

Idet man havde skrevet sit navn på en sådan liste var man automatisk medlem af et lukket selskab; med andre ord: nu var det privat, ikke offentligt.

Disse lister blev efterhånden misbrugt så meget, at der blev sat en stopper for det. Mange gange stod der

kun 2 navne på listen, men der var 150 mennesker i dansen.

I 70'erne kom diskoteksmusik på mode og dermed også diskotekerne. Det blev begyndelsen til et nyt skalkeskjul – stadigvæk fra helligdagsloven. Man oprettede diskoteksklubber – dvs. du skulle være medlem for at komme ind.

Men det udviklede sig meget snart til, at du bare kunne betale medlemskontingent og entré ved døren. Og det tjente diverse bagmænd jo fedt på, så efter nogle år løb dette ud i sandet.

Ud at danse – med forbud

Som bekendt har vi spiritusrestriktioner her på Færøerne. Det betyder bl.a., at du ikke kan gå ud i byen en aften, f.eks. på en danserestaurant, få noget godt at spise og så måske danse bagefter.

Omkring 1970 gik nogle mennesker i Tórshavn sammen om at stifte en forening, som havde til formål at sørge for, at dens medlemmer f.eks. en lørdag aften kunne komme ud og få en øl, en sjus og danse lidt. Dette var begyndelsen på de såkaldte *ølklubber*, som stort set havde de to gamle – Tvøroyrar Klubbi og Havnar Klubbi som model. Den førstnævnte er omkring 100 år gammel, H.K. omkring 200 år.

I dag er der, foruden den gamle H.K., 3 klubber i Tórshavn – og ude på de større bygder findes tilsvarende klubber.

Ølklubberne har også forandret dansemønstret. Publikum i disse klubber er selvfølgelig over teenagealderen, så den offentlige dans har kun teenagerne tilbage. En undtagelse er »Kvøldlot«, et dansested i Tórshavn, der for nogle år siden prøvede at genskabe den gamle stemning fra 60'erne. Og åbenbart med stor succes, for torsdag-søndag aften er der fuldt hus, med en rimelig blanding af ældre og unge.

Musikken, der spilles, er den sædvanlige blanding af gammel rock'n roll, country og vals – alt det der skal til for at skabe den specielle stemning en færøsk danseaften. □